

**ÎPS prof. univ. dr. Casian Crăciun,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați**

**COMUNICARE ȘI COMUNIUNE
ÎN VIAȚA TINERILOR IMPLICAȚI
ÎN PROGRAMELE EDUCAȚIONALE
ALE ARHIEPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS ***

Abstract: *At the International Congress of Theology entitled “Religious education of youths in the context of the necessity of defending and confessing the traditional identity” (Bucharest, September 5th, 2016), a careful analysis has been carried out of the objectives set and achieved by the “International Meeting of Orthodox Youths from all over the World” (Bucharest, 1-4 September 2016), a uniquely educational-cultural-missionary event, which the Romanian Patriarchate organized exemplary, following the approval of the Holy Synod, at the proposal of His Beatitude Patriarch Daniel.*

The argument or concrete motivation of these events in the “Year of Christian Education”, which animates and harmonizes the Family, School, and Church is the aspirations of youths to a better spiritual state in their lives! As stated by the Patriarch of Romania, His Beatitude Daniel, the young “need meetings full of spiritual and cultural effervescence, training and information activities, dialogues to feed their hearts and minds”. Following these meetings, they will discover “that motivation and contentment find their sources in a fulfilled inner life that will bear fruit in the family life and professional activity of everyone”.

Starting from these, we realize that young people need more fundamental elements. The first is the MODEL, Which is CHRIST, The Eternal Archbishop and “guardian of our souls” (II Peter 2:25). The second is the METHOD by which the educational act operates, and here the Holy Apostles, who took the “keys” of the pedagogy of love from the Lord, teach us to “unlock” the doors of souls. The third is the EDUCATOR, THE TEACHER, of

* Comunicare susținută în cadrul Congresului Internațional de Teologie „Educația religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale”, desfășurat la Palatul Patriarhiei din București, 5 septembrie 2016.

whom, in the sacred act of education, the Church understood that it must resemble fully with the Lord, the "Great Teacher".

Thus, the subject Religion in schools will become alive and will give students and young people what they need: a lively motivation of life in Christ, of creation and fulfilment as a human person. Thus religion will achieve its supreme purpose: to cultivate love between people, for people.

Keywords: *Religion class, family, Church, school, dialogue, objective, method, Life in Christ.*

În cadrul Congresului Internațional de Teologie intitulat „Educația religioasă a tinerilor în contextul necesității apărării și a mărturisirii identității tradiționale” avem marea șansă de a evalua, mai întâi, idei proaspete din experiențele educației tinerilor prin Biserică, familie și școală, în cadrul unei alte manifestări panortodoxe, tot la București, cu tema „Iisus Hristos – bucuria vieții”.

Este o șansă de apropiere a teologului ortodox, a preotului de parohie și a familiei de cea mai vie experiență a comunicării spiritual-liturgice, cultural-educaționale și moral-sociale dintre cei aproape 3000 de tineri ortodocși din Biserica noastră și din lumea mare ortodoxă, experiment ce ne aduce „suflul Duhului” de la Cincizecime.

Ni se descoperă, și în această construcție eclezială, completă și complexă, marele adevăr – cuvântul: „Duhul Sfânt este Arhitectul” supremei iubiri, ca „temelie”, „navă” și „cupolă” a Bisericii vii, în lumea noastră secularizată, divizată și dezorientată în privința sensului profund și creator al Împărăției lui Dumnezeu, al domniei valorii reale și mântuitoare.

Precum s-a preconizat în Sfântul Sinod, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, scopul, argumentul sau motivația concretă a acestor evenimente educaționale creștine din viul experiențelor tuturor celor ce iubesc, ajută și participă la creșterea religioasă a copiilor și a tinerilor, în familie, în școală și în Biserică – așa s-a și exprimat – nu este doar informal, ci mai ales formativ: din experiențele pe viu, ei, tinerii „*au nevoie de întâlniri pline de efervescentă spirituală și culturală, de activități de formare și informare, de dialoguri care să le hrănească inima și mintea*”. În urma acestor întâlniri, aceștia vor descoperi „*că motivația și mulțumirea își găsesc sursele într-o viață interioară împlinită, care va da roade în viața de familie și în activitatea profesională a fiecăruia*”.

Așadar, pornind de la cele două premize majore, „*efervescenta spirituală*”, prin care „*se hrănesc inimile tinerilor*” și *creșterea lor printr-o viață interioară împlinită* ajungem, cu siguranță, slujitori, dascăli de teologie, educatori și părinți din familie, în *miezul problemei* educației, atât ca metodă, cât și conținut, la care răspunde nu doar un cod etic profesional și intelectual, ci MODELUL realizat, care este DASCĂL, EDUCATOR și SFINȚITOR, Hristos, Veșnicul Arhiepiscop și „*păzitor al sufletelor noastre*” (II Petru 2, 25).

De la Mântuitorul au preluat Sfinții Apostoli „cheile” pedagogiei iubirii, spre a „descuia” ușile sufletelor plătând ale copiilor, în nevinovăția și spontaneitatea cărora se vede perspectiva Împărăției lui Dumnezeu, încă din lumea aceasta: „*De nu vă veți întoarce și de nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția cerurilor*” (Matei 18, 3).

În actul sacru al educației, Biserica a înțeles, dintru început, mandatul încredințat de Întemeietor de a fi și Școală sfântă pentru educație, iar slujitorii și Dascălii harismatici, împreună cu părinții și școlile laice, în procesul anevoios al modelării sufletului pentru cultivarea minții, înduplecarea voinței și dobândirea deplinei maturități creștine, ca izvor al virtuților și al binelui ziditor.

„*Religia dezvoltă iubirea de oameni. După ce i-a cunoscut pe elevi, prin religie, și în timp ce-i cunoaște, omul religios îi iubește, oricum ar fi ei, și caută să-i cucerească pentru lumea Duhului, prin metode vii până la care nu se poate ridica nicio perfecțiune, mecanică*”, spune marele pedagog Vasile Băncilă. „*În acest mod Religia își încoronează rolul ei în școala (primară) și își arată toată însemnătatea: pentru zidirea unui om religios, pentru cunoașterea copilului și pentru dezvoltarea în educator a sentimentului, care e cel mai bun chezaș de izbândă în domeniul educației – iubirea stăruitoare și luminoasă*”¹.

Pe această coordonată a unei bune comunicări dintre educator și cei educați, creștinește se ating și țintele cele mai înalte ale vieții, ca fapt real personal, comunitar, ce duce la comuniune. „*Învățământul religios și practica religioasă oferă posibilități certe de a cunoaște adâncul sufletelor!... Un copilul ce se roagă din adâncul sufletului denotă că, în*

1. Vasile Băncilă, *Inițierea religioasă a copilului*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, ediția a III-a, 2015, p. 27.

*viața de mai târziu, va fi purtat de valul unei arzătoare spiritualități, chiar dacă aceasta se va aplica în alt domeniu*².

Așadar, pentru a simți, deodată, bucuria în Hristos, în Biserică, pentru ca ea să se sălășluiască în mințile coborâte în sufletele și în inimile tinerilor, ale noastre, ale tuturor, și pentru a mărturisi astăzi aceste valori moral-umane, din experiențele religioase, ale celor educați, este bine să observăm urgentarea „*mobilizării întregii noastre bărbății interioare a tinerilor și a tuturor rezervelor de mângâiere – a tinerilor și nu numai (s.n.) – în momente prea critice... Copilului trebuie să i se dea plinătatea în singurătate, mângâierea în dureri, bărbăția în luptă și aceste merinde spirituale pe drumul greu și fără întoarcere al vieții nu i le poate da nimeni, dacă nu i le dă religia*”³.

Să ne bucurăm așadar „*că se pune problema pedagogiei religiei în lumea nu numai a dascălilor, dar și a slujitorilor Altarului*”⁴.

Aceste argumente solid încorporate în învățătura de credință a Bisericii Ortodoxe și în viul experienței sacramentale, catehetice, liturgice și cultural-educaționale, produc, din fericire, roade bogate în „ogorul” sufletesc al multor educatori, părinți și tineri.

Așezăm accentul de pe principiile datului teologic și informativ spre domeniul educației tradițional-religioase din Biserica noastră și, în special, dintr-una din Eparhiile sale, către sufletele conștientizate și maturizate, prin micile fapte ale experienței creștine juvenile.

În acest sens, vom prezenta câteva mărturii din interiorul programelor educaționale și al celor formative, așa cum au fost ele receptate o perioadă de mai mult de două decenii, în două județe, Galați și Brăila, prin concursul, deopotrivă, al preoțimii, al dascălilor de Religie, al familiilor și – evident – al faptelor, al dialogurilor și al mesajelor directe, de la tânăr la tânăr și de la dâșii spre comunitățile eclesiale, spre societate.

Mai întâi, *sesizăm receptivitate mare și implicare responsabilă din partea factorilor educaționali și a familiilor copiilor și tinerilor pentru educația religioasă în școală. De asemenea, aceeași atitudine pozitivă*

2. *Ibidem*, p. 26.

3. *Ibidem*, p. 23.

4. *Ibidem*, p. 12

s-a remarcat și în privința programelor specifice ale Bisericii, menite a îmbunătăți, însufleți și concretiza faptul educației.

În al doilea rând, se cuvine menționată activitatea neobosită a Sfântului Sinod și implicarea Preafericitului Părinte Patriarh și a sec-toarelor patriarhale pentru crearea cadrului legislativ, dar și al celui educațional – programe școlare, materiale didactice – și, mai cu seamă, pentru inițierea unor proiecte concrete, pragmatice și îmbisericite la nivelul tuturor parohiilor, școlilor și așezămintelor cultural-sociale, în vederea redescoperirii vocației reale a dascălilor de religie, a bună-voinței și contribuției familiei și a receptivității societății la rolul educației religioase în formarea tinerilor.

La acestea se adaugă minunatele cursuri ce stimulează excelența, la nivelul programelor de tineret, parohial, eparhial și patriarhal. Experiențele răsplătirii muncii și programele de recreere prin tabere arată multă aplicare și iubire în fapt pentru creșterea conștiinței comunicării și experienței comuniunii, în lumea tot mai racordată la metodele virtuale, în educație, în creșterea și în formarea tinerilor.

În al treilea rând, dorim să exemplificăm modul în care s-a încercat, și parțial s-a reușit, a se concretiza programele educative ale Patriarhiei, în acest sens, în Eparhia de la Dunăre.

Spre a se depăși multe lipsuri, neajunsuri și eșecuri la nivelul educatorilor, dar și al tinerilor, s-a practicat în cele mai multe proiecte metoda comunicării directe de la educator la tânăr, pe grupe, în școli, în biserici și în diferite programe parohiale, zonale, la nivel de orașe, cu prilejul unor mari sărbători ori la nivel de Eparhie, atunci când posibilitățile reale au ajutat factorii decidenți și aplicanți să se mobilizeze, să coopereze, să comunice și, în final, să se constituie într-o mare familie. Așa se face pasul spre ideal, *care este unirea tuturor forțelor binelui, de la mic la mare. Aceasta este comunitatea: întâlnirea de dincolo de bancă, de propria viziune și voință, de cercul restrâns din familie, către cei mulți, către o nouă construcție umană, unde nu mai sunt adversari, câștigători ori perdanți, ci o familie spirituală, constituită din prieteni și apropiați, care pot deveni frați și surori „în Hristos și în Biserică“ (Efeseni 5, 32). De la astfel de experiențe am început cu toții să învățăm de la cei mici!*

Am încercat să consemnăm unele dintre cele mai mature, mobilizatoare și realiste propuneri „de la tineri adunate și iarăși la tineri

date”, ce s-au constituit într-o bogată literatură sapiențială, filocalică, didactică și catehetică⁵, din care am reținut faptul că tinerii sunt în Biserică, nu neapărat ca o particularitate închisă, ci mai ales cu „o contagioasă tendință de aspirație la absolut”⁶, în care „Hristos este în căutarea tânărului și tânărul în căutarea lui Hristos”⁷; tinerii sunt în Biserică, iar mărturiile lor sunt, în același timp, răspunsuri credibile, mature și concrete, chiar pentru adulți și, mai cu seamă, cu deschidere generoasă spre colegii nehotărâți de a intra în această minunată construcție a comunicării pe verticală, din care se naște *împăcarea pe orizontală*, deoarece – cităm un astfel de tânăr – „sunt pregătit de Familie și de Școală, dar înălțat spre cer de Biserică”⁸

5. Dintre multele publicații pe aceste teme, apărute în Editura Eparhială de la Dunărea de Jos, Galați, în perioada 1990-2016, notăm aici câteva, precum: A.S.C.O.R. Galați, *Tinere, ție-ți zic, ridică-te!*, 2003, 152 p.; *Tinerii – mărturisitori ai Învierii*, 2010, 152 p.; *Tinerii - mărturisitori ai dreptei-credințe*, 2010, 120 p.; Colectiv, *Mărturisirea dreptei-credințe reflectată în viața de seminar și în cea de familie* (în colaborare cu Seminarul Teologic „Sf. Ap. Andrei”), 2011, 128 p.; Colectiv, *Tradiția în familie și școală – provocările modernismului* (în colaborare cu Seminarul Teologic „Sf. Ap. Andrei”), 2012, 204 p.; Dr. Antim Angelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului, cu aplicații în învățământul religios*, seria „Theologica”, nr. 9, 2013, ed. a II-a, 180 p.; ed. a III-a, 2015; Colectiv, *Tânărul creștin, mărturisitor al puterii de vindecare sufletească și trupească, prin Taina Sfântului Maslu* (în colaborare cu Seminarul Teologic „Sf. Ap. Andrei”), 2013, 148 p.; *De la tineri adunate și iarăși la tineri date* (colecția „Misionaria”, 12), 2014, 92 p.; *Gustați și vedeți, că bun este Domnul!* (Povătuiri pentru copii și tineri, privind Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei), colecția „Misionaria”, nr. 11, 2014, 48 p.; Colectiv, *Sfinții Martiri Brâncoveni, modele de credință, cultură și demnitate creștină și românească, pentru seminaristul de astăzi* (în colaborare cu Seminarul Teologic „Sf. Ap. Andrei”), 2015, 192 p.; Vasile Băncilă, *Inițierea religioasă a copilului*, ed. a III-a, 2015, 128 p.; *Carte de rugăciuni pentru tineri*, ediția a II-a, 2015, 64 p.; *Hristos în căutarea tânărului și tânărul în căutarea lui Hristos*, 2016, 240 p.; *Tinerețea – o contagioasă tendință de aspirație la Absolut* (în colaborare cu Colegiul Național „Vasile Alecsandri” din Galați), 2016, 116 p.; *Tinerii în Biserică. Mărturii. Provocări. Răspunsuri*, 2016, 236 p.

6. Vezi lucrarea *Tinerețea – o contagioasă tendință de aspirație la Absolut*, citată supra (în colaborare cu Colegiul Național „Vasile Alecsandri” din Galați), 2016, 116 p.

7. Vezi lucrarea cu același titlu, citată supra, apărută în Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2006, 240 p.

8. *Tinerii în Biserică. Mărturii. Provocări. Răspunsuri*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2016, p.8

De asemenea, tinerii mărturisesc și arată, deci, că sunt pe viu „vlăstarele care trebuie să ducă mai departe iubirea, speranța și credința în Dumnezeu”, că ei „împrospătează atmosfera în Biserică”, fiind „tinerețea credinței”⁹.

În concretul raportului dintre buna comunicare de la Patriarhie către Eparhie și de aici spre preoțime, dascăli și părinți, nu am ezitat a-i introduce pe tineri. Ori de câte ori a fost inițiat un program, s-a comunicat cel puțin cu reprezentanții tinerilor de la orașe ori de la școlile și colegiile mai apropiate. De fiecare dată, *actul administrativ s-a topit în „vâltoarea convingerilor” și în entuziasmul creator al energiilor juvenile!*

În acest sens s-a creat un program ce are continuitate și actualitate comunală de două decenii! Este pelerinajul a 1.000 de tineri, din toate liceele din Arhiepiscopie, cu prilejul hramului „Sfânta Treime” de la mănăstirea Buciumeni. Preoți, dascăli, cîn monahal, popor credincios au drept „inimă” a „Catedralei cu vitralii foșnitoare”, Altarul din pădure, „botezat” așa de un tânăr participant. Tinerii cântă la Sfânta Liturghie împreună cu mii de credincioși, iau agapa cu aceștia – în pădure, apoi dialoghează cu preoții, cu părinții și cu dascălii lor, mereu și mereu despre problemele lor. Uneori ei sunt răspunsurile ce se regăsesc în Învățătura de credință și în lucrarea iubitoare a Domnului în mijlocul poporului Său.

Preafericitul Părinte a apreciat acest demers – între foarte multe altele din Patriarhia Română, din țară și din străinătate – drept „fenomenul de la Buciumeni”, evident, cu gândul, cu inima părintească și încurajarea pastorală pentru ei, pentru tinerii extraordinari ai Bisericii, ai Școlii, ai familiei, ai României, ai lumii!

De dragul frumuseții, al comunicării înțelepte, al disponibilității familiilor lor, al jertfelniciei și dragostei preoților lor și al ocrotirii iubiților lor părinți și a dascălilor școlii românești din zonă, am cules „flori” alese din „câmpia” sufletelor, a inimilor și a dialogurilor despre faptele lor bune, în cartea proaspăt publicată cu acest prilej: „*Tinerii în Biserică. Mărturii. Provocări. Răspunsuri*”¹⁰.

9. *Ibidem*, p. 7 și 9.

10. Citată supra. Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2016, 236 p.

Astfel și ei încearcă să ne ajute a face încă un pas în acest Congres Internațional, cu ei, către ei și de la ei către noi, în familia creștină, în școala contemporană, de la noi și de pretutindeni în Biserica Ortodoxă și în societatea globalizată, care are mare nevoie de evanghelizatori și formatori pentru o educație creștină pentru tineri, pentru familie, pentru comunitate, pentru viață, pentru pace, pentru luminoasă conviețuire pașnică, aici și în lumea mare!

În încheiere, mi se pare relevant și aspectul mult mai convingător al faptelor multor tineri filantropi care, din puținul lor îmbogățesc alți tineri, în perimetrul sufletesc ori personal.

Recent s-a închis lucrarea taberei parohiale de la Viziru, condusă de preotul Bănică Simeon Sică. De două decenii, a educat, în ritmul rugăciunii, al muzicii psaltice, al vieții tihnite, tradiționale, mii de tineri din zonă și din țară. Mulți și-au întemeiat familii demne de toată admirația.

Însă exemplul cel mai convingător este, la îndemnul nostru, seminarul parohial timp de o săptămână dedicat comunicării și comuniunii de la suflet la suflet și de la tânăr la tânăr, dintre o grupă parohială locală și una de *tineri de la Penitenciarul de minori de la Tichilești – Brăila!*

Cu adevărat, Hristos este bucuria tinerilor de dincolo de orice grații vizibile, reale sau imaginare, dacă preotul, dascălul de teologie, familia și școala merg în aceeași direcție: *spre sufletul tânărului.*

Așa se nasc, deodată, comunicarea și comuniunea!